

**31 січня 2024 року
14.00 год.**

Зимові педагогічні студії 2024

ДСБСО та модельні програми.

Характеристика модельних програм.

Критерії вибору модельної програми.

**Навчально-методичне забезпечення
та вибір підручників»**

Альона Дідик
директор КУ «ЦПРПП ВМР»
(067) 8586159
didyk@galaxy.vn.ua

Вітання від учасників мітану

- З гарним настроєм хто прийшов – махніть рукою...
- Хто чує мене – кивніть головою...
- Хто бачить мене – прошу оком моргнути...
- Хто любить дітей - прошу сердечко зробити...
- Хто ввічливий – злегка вклоніться...
- Ну а тепер усі усміхніться ...

ПРО ЩО ПОСПІЛКУЄМОСЬ?

- Державний стандарт базової середньої освіти
- Модельні навчальні програми з біології: критерії вибору
- Урок біології в НУШ

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ

(визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей школярів впродовж навчання)

З 1 вересня 2022 року
застосовується

**Державний стандарт
базової середньої
освіти (постанова
КМУ від 30 вересня
2020 р. № 898)**

З 1 вересня 2024 року
буде застосовуватись в 7 класах

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ

2 ЦИКЛИ НАВЧАННЯ

Адаптаційний
5-6 клас

Базового предметного навчання
7-9 клас

9 освітніх галузей

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

мовно-літературна

математична

природнича

технологічна

інформатична

соціальна і
здоров'язберезувальна

громадянська
та історична

мистецька

фізична культура

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАР Т

Основні компетентності, які формує базова середня освіта

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

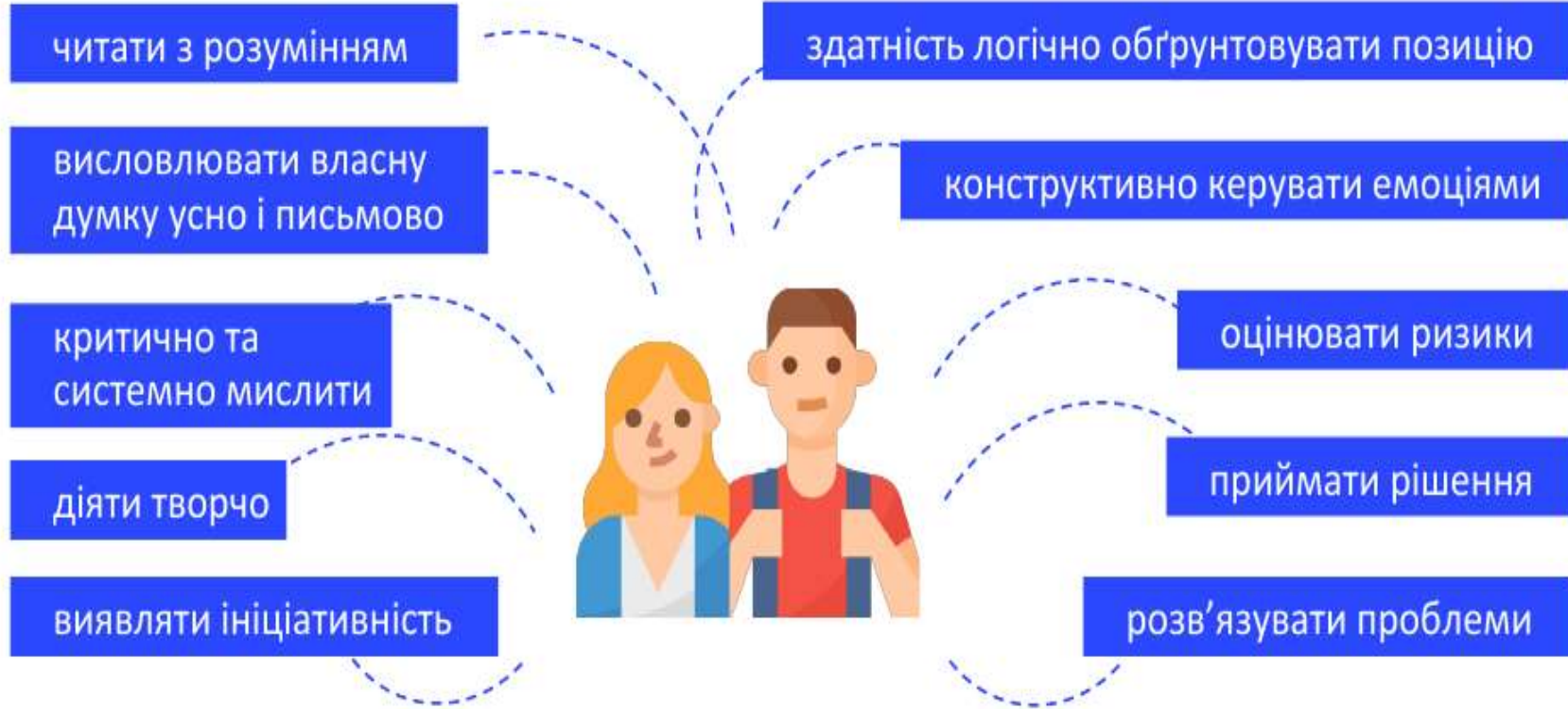
- 1 Вільне володіння державною мовою
- 2 Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами
- 3 Математична компетентність
- 4 Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій
- 5 Інноваційність
- 6 Екологічна компетентність
- 7 Інформаційно-комунікаційна компетентність
- 8 Навчання впродовж життя
- 9 Громадянські та соціальні компетентності
- 10 Культурна компетентність
- 11 Підприємливість і фінансова грамотність

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ

Спільні для всіх компетентностей наскрізні вміння

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Вони формуються на всіх інтегрованих курсах або предметах

БАЗОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Базовий навчальний план закладів загальної середньої освіти
для класів (груп) з українською мовою навчання

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік*								
	5—6 класи			7—9 класи			разом (5—9 класи)		
	рекомендована	мінімальна	максимальна	рекомендована	мінімальна	максимальна	рекомендована	мінімальна	максимальна
Мовно-літературна**	770	700	910	1050	875	1260	1820	1575	2170
Математична	350	280	420	525	420	700	875	700	1120
Природнича	210	122,5	280	910	805	1050	1120	927,5	1330
Соціальна і здоров'я збережувальна	105	70	210	157,5	105	315	262,5	175	525
Громадянська та історична	122,5	87,5	175	245	192,5	315	367,5	280	490
Технологічна	140	70	210	105	105	210	245	175	420
Інформатична	105	70	140	192,5	140	280	297,5	210	420
Мистецька	140	70	210	140	105	245	280	175	455
Фізична культура***	210			315			525		
Усього	2152,5			3640			5792,5		

Загальний обсяг навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою

Назва освітньої галузі

Кількість годин на тиждень та рік

Навчальне навантаження	5			6			7			8			9			
	рекомендоване	мінімальне	максимальне	рекомендоване	мінімальне	максимальне	рекомендоване	мінімальне	максимальне	рекомендоване	мінімальне	максимальне	рекомендоване	мінімальне	максимальне	
Мовно-літературна	на тиждень	11	10	13	11	10	13	10	9	12	10	8	12	10	8	12
	на рік	385	350	455	385	350	455	350	315	420	350	280	420	350	280	420
Математична	на тиждень	5	4	6	5	4	6	5	4	6	5	4	7	5	4	7
	на рік	175	140	210	175	140	210	175	140	210	175	140	245	175	140	245
Природнича	на тиждень	2	1,5	3	4	2	5	7,5	7	9	8,5	8	10	9,5	8	11
	на рік	70	52,5	105	140	70	175	262,5	245	315	297,5	280	350	332,5	280	385

Типовий навчальний план для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою (нова)

Освітня галузь	Орієнтовний перелік предметів та галузевих інтегрованих курсів	Рекомендована кількість годин на тиждень у класах					Орієнтовний перелік міжгалузевих інтегрованих курсів
		5	6	7	8	9	
Мовно-літературна							Міжгалузеві інтегровані курси* Робототехніка. 5-9 клас STEM. 5-9 клас Драматургія і театр. 5-9 клас Фізика та основи техніки. 7-9 клас Економіка і право. 9 клас Включаються до навчального плану освітньої програми за вибором закладу освіти у межах загальної кількості годин, визначених типовим навчальним планом *Кількість навчальних годин на вивчення міжгалузевих інтегрованих курсів визначає заклад освіти з урахуванням навчального
Математична							
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»*/ Інтегрований курс «Довкілля»*	2	2	-	-	-	
	Біологія	-	-	2,5	2,5	2,5	
	Географія	-	2	2	2	1,5	
	Фізика	-	-	2	2	3	
	Хімія	-	-	1	2	2,5	
Інтегрований курс* Природничі науки. 5-9 клас *До навчального плану освітньої програми за вибором закладу освіти включається або інтегрований курс «Пізнаємо природу» або інтегрований курс «Довкілля»							
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		2	2	1	1	0,5	
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31	32	33	33	

БАЗОВІ ЗНАННЯ БІОЛОГІЧНИЙ СКЛАДНИК

-
- біологія як наука;
 - роль біології в житті людини;
 - сучасні напрями біологічних досліджень;
 - система органічного світу;
 - основні систематичні категорії, їх підпорядкованість;
 - різноманіття організмів та еволюція живої природи;
 - результати еволюції: пристосування організмів до середовища існування, поширення на планеті Земля;
 - ознаки організмів, їх прояв у рослин, тварин, грибів, бактерій: клітинна будова, особливості хімічного складу, обмін речовин та перетворення енергії, ріст, розвиток, розмноження, рух, подразливість, спадковість та мінливість;
 - людина та її здоров'я;
 - взаємозв'язки організмів і навколишнього середовища;
 - екологічні фактори, їх вплив на організми;
 - екосистемна організація живої природи: різноманітність екосистем, особливості структури і колообігу речовин та перетворення енергії.

ВИМОГИ

до обов'язкових результатів навчання учнів у природничій освітній галузі

учнів у природничій освітній галузі

Загальні результати	5—6 класи		7—9 класи	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
1. Пізнання світу природи засобами наукового дослідження				
Виявляє і формулює проблему дослідження [ПРО 1.1]	розпізнає самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб ті із запропонованих проблем, які можна розв'язати дослідницьким способом [6 ПРО 1.1.1]	ставить запитання про будову і властивості об'єктів природи, умови виникнення та перебігу природних явищ, їх ознаки [6 ПРО 1.1.1-1] вибирає самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб окремі об'єкти / явища, властивості об'єктів / явищ, які можна дослідити [6 ПРО 1.1.1-2]	вибирає самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб пізнавальну ситуацію, яку можна розв'язати дослідницьким способом, аргументує свій вибір [9 ПРО 1.1.1]	виявляє самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб протиріччя в інформації щодо ознак, будови і властивостей об'єктів природи, умов виникнення і перебігу природних явищ [9 ПРО 1.1.1-1] формулює самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб проблему, доступну для дослідження, пояснює свій вибір [9 ПРО 1.1.1-2]

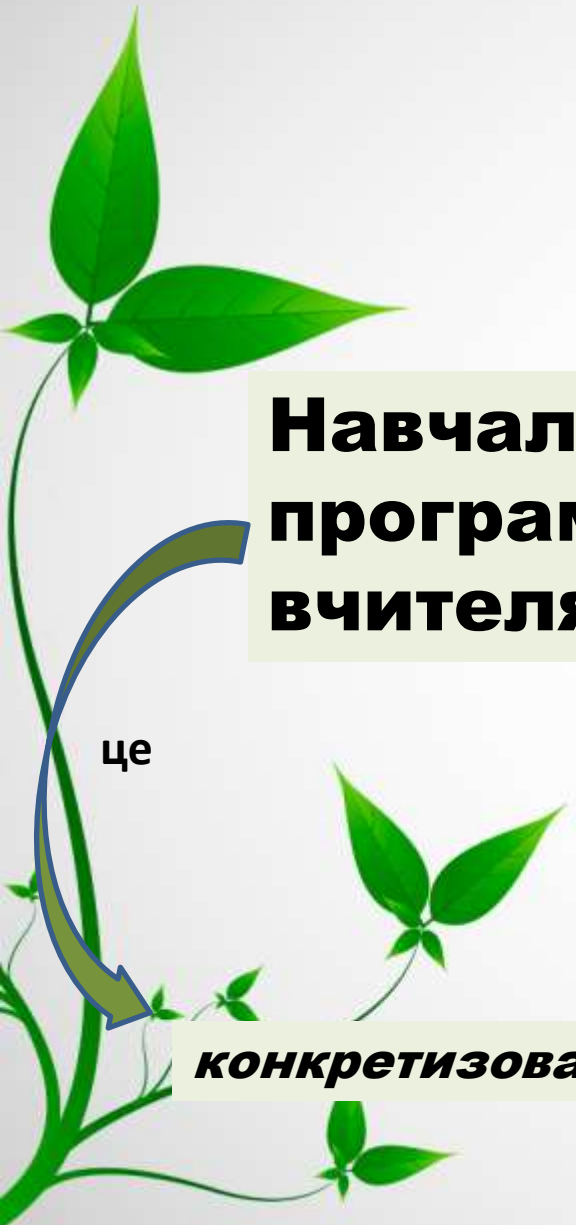
Модельні навчальні програми

53	Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)	
54	Довкілля. 5-6 класи (інтегрований курс)	
55	Біологія. 7-9 класи	
56	Географія. 6-9 класи	
57	Фізика. 7-9 класи	
58	Хімія. 7-9 класи	
59	для всього рівня	Природничі науки. 5-9 класи (інтегрований курс)
	для окреми х циклів	Природничі науки. 5-6 класи (інтегрований курс) Природничі науки. 7-9 класи (інтегрований курс)

Модельна навчальна програма - документ, що визначає *орієнтовну* послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета, інтегрованого курсу та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством. Модельні навчальні програми можуть бути розроблені для всього рівня базової середньої освіти (5-9 класи) або окремо для кожного циклу: адаптаційного циклу (5-6 класи) та циклу базового предметного навчання (7-9 класи).

**Нікітченко Лілія
Олександрівна
викладач кафедри
біології Вінницького
державного
педагогічного
університету імені
Михайла Коцюбинського**

Навчальна програма вчителя

Визначення кількості годин на певну тему

Деталізований зміст кожної теми з погляду на наявні ресурси

Упорядкована система видів навчальної діяльності (більш доречна для конкретної теми)

це

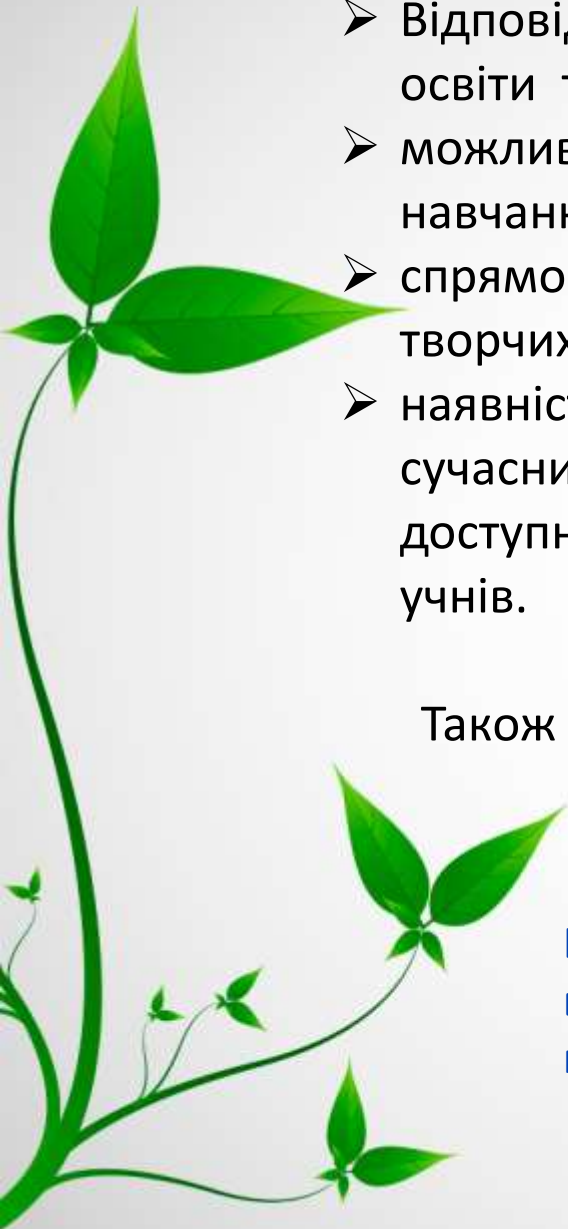
конкретизована модельна навчальна програма

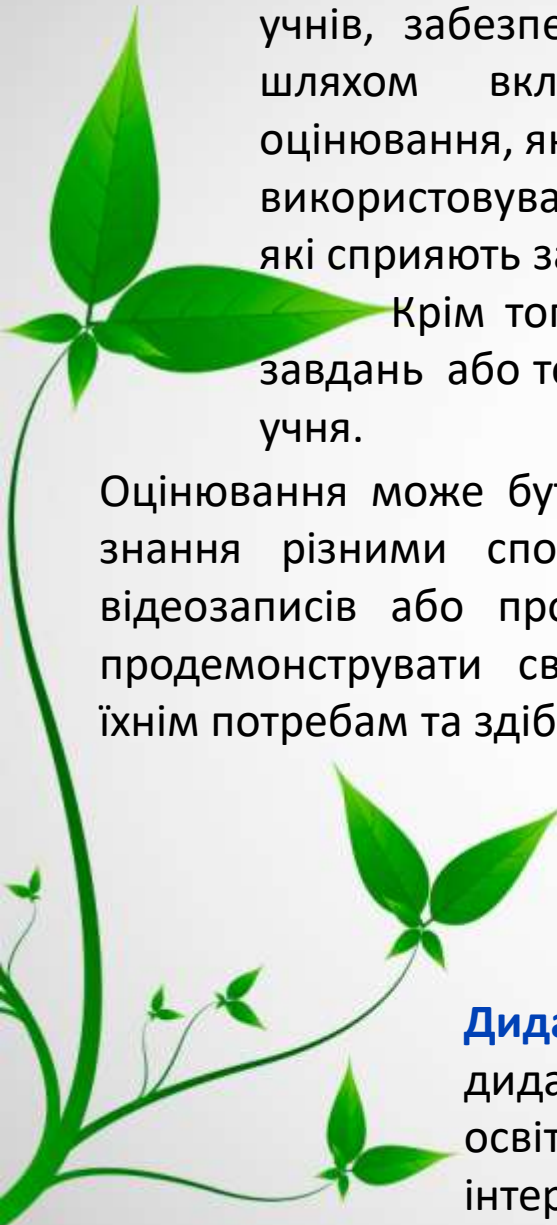
Орієнтовні критерії вибору МНП

- Відповідність вимогам державного стандарту базової середньої освіти та концепції «Нова українська школа»;
- можливості адаптації програми до особливостей учнів та умов навчання в конкретному закладі освіти;
- спрямованість програми на розвиток критичного мислення, творчих здібностей;
- наявність актуальної та достовірної інформації, що відповідає сучасним геополітичним та соціально-економічним реаліям, доступності та зрозумілості матеріалів програми для вчителя та учнів.

Також важливо враховувати особисті професійні компетенції вчителя та його особисті підходи до навчання.

Вибір програми повинен бути обґрунтованим та відповідати потребам та можливостям конкретної групи учнів та закладу освіти.

Адаптивність у модельних навчальних програмах природничої освітньої галузі означає здатність програми відповідати на потреби різних учнів, забезпечуючи їхню успішність у навчанні. Це може бути досягнуто шляхом включення різноманітних методів навчання, матеріалів та оцінювання, які вимагають потреби різних учнів. Наприклад, можна використовувати інтерактивні вправи, відеоуроки, ігри та інші цікаві матеріали, які сприяють залученню уваги та підвищенню мотивації учнів до навчання.

Крім того, можна забезпечити можливість вибору рівня складності завдань або тем, які допоможуть врахувати індивідуальні особливості кожного учня.

Оцінювання може бути також адаптивним, де учні можуть продемонструвати свої знання різними способами, наприклад, за допомогою письмових відповідей, відеозаписів або проектів. Це дозволяє учням з іншими стилями навчання продемонструвати свої знання і отримувати зворотний зв'язок, що відповідає їхнім потребам та здібностям.

Таким чином, адаптивність у модельних навчальних програмах природничої освітньої галузі є важливою складною успішністю учнів і забезпечує їх якісну освіту.

Дидактична відкритість. Передбачає наявність базового дидактичного забезпечення, дидактичних матеріалів для здобувачів освіти та методичного супроводу для вчителів, включаючи відкриті інтернет-ресурси.

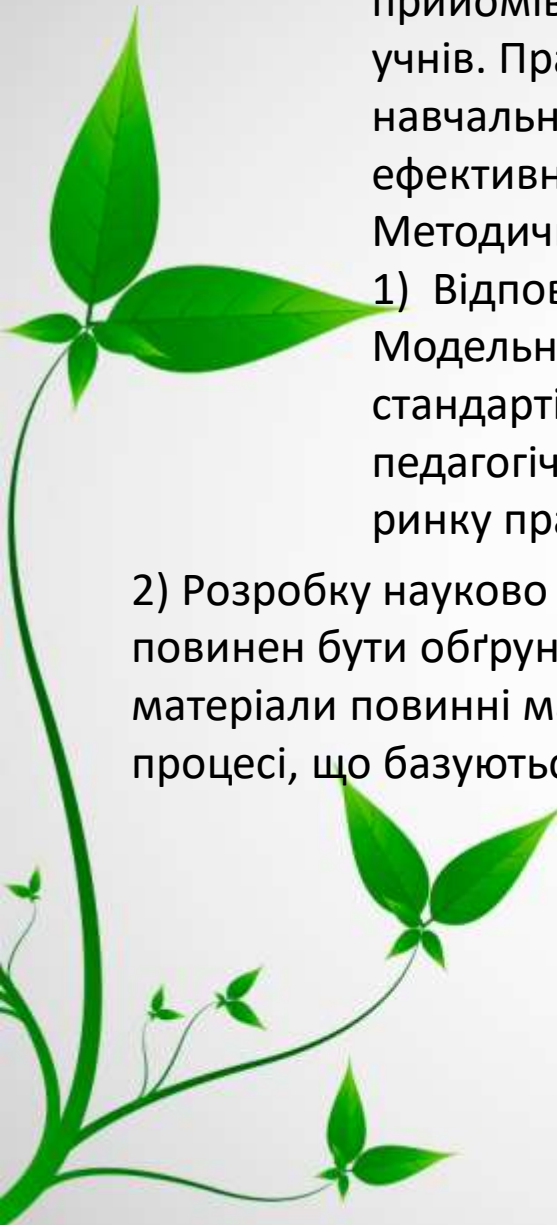
Різноманітність організаційних форм навчання (видів діяльності).

Основним видом діяльності під час опанування інтегрованого курсу автори всіх модельних навчальних програм пропонують активну пізнавальну діяльність здобувачів освіти: індивідуальну або групову під керівництвом вчителя або іншими особами. Саме діяльнісний підхід покладено в основу пізнавальної діяльності здобувачів освіти за будь-якою з рекомендованих модельних навчальних програм.

Усі програми мають перелік практичних досліджень, спостережень, проєктів, практико-орієнтованих завдань, які сприяють формуванню навичок інженерного мислення, розуміння навколишнього середовища та продуктивної взаємодії з ним, тобто за основу взято STEM-підхід.

Системність є ключовою в модельних навчальних програмах природничої освітньої галузі, оскільки розуміння природи як складної системи та формування наукової картини світу є основою розуміння цілісності живої природи та взаємозв'язок з неживою природою. Саме розвиток системного мислення є основою формування успішної особистості.

Рівень готовності вчителя невід'ємно пов'язаний з розвитком адаптивності, тобто здатності адаптуватися до потреб здобувачів освіти, нової навчальної практики та здобутті нових професійних навичок, взаємодії з батьками. Адаптивність та належний розвиток професійних компетентностей вчителя відображається і на самоефективності педагогів та здобувачів освіти.

Методична обґрунтованість означає наявність наукових, педагогічних та психологічних підґрунть для вибору навчального матеріалу, методів та прийомів навчання, організації навчального процесу та оцінювання знань учнів. Правильно реалізована методична складова у модельних навчальних програмах природничої освітньої галузі гарантує якість та ефективність навчального процесу.

Методична обґрунтованість має включати такі компоненти.

1) Відповідність програм сучасним вимогам та стандартам освіти.

Модельні навчальні програми повинні відповідати вимогам Державних стандартів і кваліфікаційних вимог, включати актуальні наукові та педагогічні досягнення та відображати потреби ринку праці.

2) Розробку науково обґрунтованого підходу до навчання. Навчальний матеріал повинен бути обґрунтований науковими фактами та принципами. Методичні матеріали повинні мати чітку методику та послідовність кроків у навчальному процесі, що базуються на педагогічних та психологічних аспектах.

3) Використання інноваційних технологій та методів навчання. Навчальна програма повинна передбачати використання інноваційних методик та технологій, що дозволяють ефективно та цікаво передавати знання учням. Такі методики можуть включати в себе використання відеоуроків, інтерактивних вправ, комп'ютерних програм, віртуальних лабораторій тощо.

Про проведення конкурсного відбору підручників (крім електронних) для здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників у 2023-2024 роках (7 клас)

Наказ МОН № 1186 від 02.10.2023 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

(Увага! До наказу внесено зміни. Див. наказ МОН [№ 1407](#) від 16.11.2023)

№ 1186 від 02 жовтня 2023 року

Про проведення конкурсного відбору підручників (крім електронних) для здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників у 2023-2024 роках (7 клас)

4. Установити, що:

Конкурс проводиться **до 25 березня 2024 року**;

до 24 січня 2024 року ІМЗО розробляє та оприлюднює на власному вебсайті зразки оформлення комплектів конкурсних матеріалів;

з 05 лютого до 17:00 06 лютого 2024 року учасники

Конкурсу надсилають комплекти конкурсних матеріалів до ІМЗО (вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, 03035, контактний телефон та номер телефонної «гарячої лінії» - (044) 248-21-61, електронна адреса - zso.imzo@gmail.com);

з 09 до 28 лютого 2024 року:

ІМЗО організовує обговорення підручників; педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти ознайомлюються з електронними версіями оригінал-макетів підручників;

з 12 до 21 лютого 2024 року

ІМЗО організовує проведення онлайн- презентацій учасниками Конкурсу авторських концепцій їхніх підручників;

з 22 до 28 лютого 2024 року

заклади загальної середньої освіти здійснюють вибір підручників та передають результати вибору в електронній формі до органів управління освітою, функції яких здійснюють структурні підрозділи з питань освіти районних, міських (районних у містах) державних адміністрацій, яким вони підпорядковані;

29 лютого 2024 року

органи управління освітою, функції яких здійснюють структурні підрозділи з питань освіти районних, міських (районних у містах) державних адміністрацій, узагальнюють результати вибору, здійснені підпорядкованими їм закладами освіти, та надсилають узагальнені результати вибору до відповідного департаменту (управління) освіти і науки обласних, Київської міської (військових) Державних адміністрацій у порядку, встановленому законодавством;

► Освіта – найпотужніша зброя,
аби змінити світ

Нельсон Мандела

Щоб проводити «сучасні уроки», нам від чогось потрібно стартувати, по-новому переосмислити три основоположні моменти:

- чого навчати (предметний зміст);
- як навчати (методика викладання, педагогічна технологія);
- навіщо навчати (сенс, застосування знань).

Формула НУШ

Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві

Шляхи реалізації

Розв'язування комплексних компетентнісних завдань і проектів

Інтеграція предметів, STEM-освіта

Основні підходи:

1. Компетентісний підхід;
2. Навчання через діяльність;
3. Елементи STEM- освіти;
4. Опора на попередній досвід;
5. Практикозорієнтовані завдання

НОВІ РОЛІ ПЕДАГОГА

Фасилітатор – той, хто допомагає вчитися, полегшує вирішувати проблеми, сприяє саморозвитку, самовдосконаленню.

Тьютор – домашній учитель, репетитор, який працює з дитиною індивідуально: організує навчання, оцінює результати, проектує наступні кроки в навчанні.

Новатор-педагог, який приносить в інтелектуальну освітню діяльність нові ідеї.

Ментор - учитель, наставник, радник, що передає правила і цінності, пов'язує навчання із практичним застосуванням отриманих знань, виступає у ролі конструктивного критика в оцінці навчання.

Модератор – той, хто організовує, влаштовує що-небудь (організація процесу прийняття рішень, пропозицій, узгодження різних точок зору, фіксація групової та індивідуальної відповідальності за результат..

Лідер, агент змін...

Типи уроків НУШ

наказ МОНУ № 408 від 20.04.2018

Урок формування компетентностей

Урок розвитку компетентностей

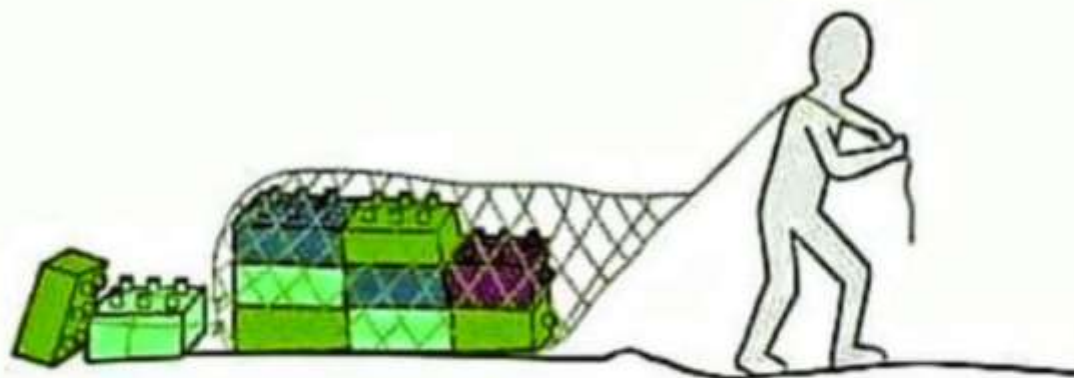
Урок перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей

Урок корекції основних компетентностей

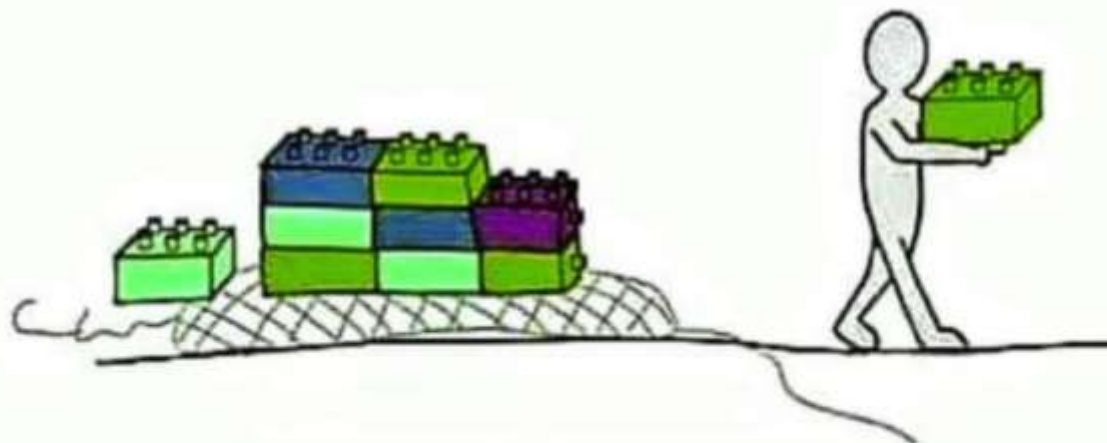
Комбінований урок

**Вчитель I категорії, педагогічне
звання «старший вчитель»,
заступник директора з НВР КЗ
«ВФМЛ 17»,
співавторка робочого зошита з
Природознавства» та підручника
«Пізнаємо природу»,
вчитель біології та інтегрованого
курсу «Пізнаємо природу»,
Дубчак Олена Дмитрівна**

Якщо ти не можеш впоратись
зі всім за один раз

Це нормально, якщо ти
рухатимешся крок за кроком

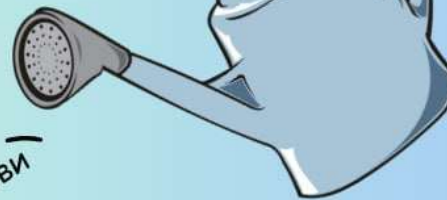

**Щоб мати можливість
дбати про інших**

Доброта
співчуття
настанови

Відпочинок
сон
побути одному

**Ти повинен подбати
про себе сам**

Інститут педагогіки НАПН України

**Курс підвищення кваліфікації
для вчителів біології 7 клас НУШ**

за покликанням

<https://www.youtube.com/watch?v=COR0Z2tk7iM>

Джерела

1. *Державний стандарт базової середньої освіти.* Міністерство освіти і науки України. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
2. *Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти.* Інститут модернізації змісту освіти. Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/typova-osvitnia-prohrama-dlia-5-9-klasiv-zakladiv-zahal-noi-seredn-oi-osvity/>
3. *Навчальна програма не має копіювати модельну: що спільного й різного в цих програмах.* НУШ. Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/navchalna-programa-ne-maye-kopiyuvaty-modelnu-shho-spilnogo-j-riznogo-v-tsyh-programah/>
4. Засекіна Т.М. *Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика: монографія.* Київ: Педагогічна думка, 2020. 400 с.
5. *Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи (2016).* URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia> (дата звернення: 26.03.2021).

